

Az EU új célkitűzést készít elő az európai természetvédelemről – Egy civil hálózat szerint ennél sokkal többre lenne szükség

Budapest, MAGYARORSZÁG – Az Európai Bizottság kiadta a héten Kommunikációját[2], amely javaslatokat tartalmaz egy új 2020-as EU biológiai sokféleség célkitűzésre. Miután nyilvánvalóvá vált, hogy a jelenlegi célkitűzést, miszerint 2010-ig Európában megállítjuk biológiai sokféleség csökkenését, nem sikerült teljesíteni, civil szervezetek egy jelentős politikai irányváltásban reménykedtek. Habár a jelenlegi biodiverzitás[1] politikában néhány hiányosságra fény derült, a dokumentum még mindig nem foglalkozik azokkal az alapproblémákkal, amelyek az európai biodiverzitás csökkenést okozzák.

Miért ilyen fontos a biodiverzitás?

A biodiverzitás alkotja az ökoszisztémák alapját. Minél sokoldalúbb egy ökoszisztéma annál többféle bolygatáshoz tud alkalmazkodni és annál több szolgáltatást tud nyújtani. **Biodiverzitás és az egészséges ökoszisztémák nélkül az emberiség számára nem lenne élelem, tiszta víz és fa.** A betegségek szabályozásában, árvízvédelemben vagy a klíma szabályozásában fontos természeti folyamatok nem tennék lehetővé az emberiség számára, hogy életben maradjanak a Földön. Az emberiség ezeket a szolgáltatásokat csak addig kapja ajándékként a természettől, amíg az ökoszisztémák rendeltetésszerűen tudnak működni és ezáltal képesek legyenek az ökoszisztéma szolgáltatásokat biztosítani. A felbolygatott ökoszisztéma szolgáltatások ember általi technológiával történő felváltása aránytalanul nagy költségekkel járna. Miután minden gazdasági tevékenység, így az emberi jól-lét is az ökoszisztémák zavartalan működésén alapul, a megőrzésük nélkülözhetetlen túlélésünkhöz.

Miért szenteli az ENSZ a 2010-et a Biodiverzitás Évének?

Az ENSZ Biológiai Sokféleség Egyezményének Részes Felei elkötelezték magukat amellyel, hogy világszinten **jelentősen csökkentik** a biológiai sokféleség pusztítását 2010-ig. Ezzel egy időben az Európai Unió tagországai egy szigorúbb célkitűzés mellett kötelezték el magukat, miszerint 2010-ig **megállítják** a biodiverzitás csökkenést. Valószínűleg semelyik törekvő célkitűzést nem fog teljesülni. Emiatt 2010 döntő év az eddigi eredmények felmérésére, a kudarcok értékelésére és olyan új politikák kialakítására, amelyek valóban hozzájárulnak a hatékony természetvédelemhez mind Európában mind globálisan. Az ENSZ azért szenteli 2010-et a Nemzetközi Biodiverzitás Évnek, hogy fokozza a biodiverzitás fontosságát a köztudatban.

A 2010-es célkitűzés elmulasztva

A biodiverzitás megőrzésére tett kísérletek dacára a közelmúltban készült tanulmányok szerint a biológiai sokféleség még mindig csökkenő tendenciát mutat. Világszinten a megvizsgált fajok több mint harmada a kihalás szélén áll és a Föld ökoszisztémáinak 60%-a degradálódott az elmúlt 50 évben, negatívan hatva a belőlük táplálkozó ökoszisztéma szolgáltatásokra. Az első nagyszabású tanulmány szerint, a legsebezhetőbb európai élőhelyek és fajok csupán 17%-a sorolható a kedvező állapot kategóriájába. A füves területek, lápok, tölcserkorkolatok és parti élőhelyek vannak a legnagyobb veszélynek kitéve.

A Bizottság Kommunikációjának innovatív kezdeményezései

A Kommunikáció új kezdeményezései közül, a CEEweb különösen örvend a Bizottság azon támogatásának, miszerint egy Biodiverzitás és Ökoszisztéma Szolgáltatásról szóló Államközi Platformot (IPBES) hozzanak létre. Ez a platform megismételné a Nobel-díj nyertes Klímaváltozás Államközi Paneljének (IPCC) sikerét, amelynek elsődleges szerepe volt a klímatudomány politikai elfogadásában. Az IPBES többek közt felbecsülné, hogy a biológiai sokféleség mekkora terhelést képes elviselni anélkül, hogy visszafordíthatatlan, potenciálisan katasztrofális következményekkel járna. Emellett a CEEweb támogatja

azt a kezdeményezést is, amely keretében legfontosabb ökoszisztéma szolgáltatások beazonosításra és feltérképezésre kerülnek, ezáltal azok szerves részét képezhetnék a jövő biodiverzitás politikáinak. Végül a CEEweb örömmel veszi az Európai Zöld Hálózat kialakítását, amely a Natura 2000 hálózatán kívül eső területek biodiverzitásának megőrzésének eszközéül szolgál.

A Kommunikáció hiányosságai

A Kommunikáció szerint a megvalósítás hiánya, megfelelő tudás és adathalmaz hiánya, hiányosság a biodiverzitás más stratégiákba történő integrálásában, megfelelő pénzügyi támogatás hiánya és a méltányosság elvének mellőzése okozta a 2010-es célkitűzés elmulasztását. Ezzel szemben a CEEweb a Biológiai Sokféleségért az elmulasztott 2010-es célt azzal okolja, hogy a döntéshozók nem veszik figyelembe a környezeti nyomás mögötti hajtóerőket[3]. Teljesen mindegy, hogy mekkora erőfeszítést tesznek azért, hogy csökkentsék az olyan környezeti nyomásokat, mint például az élőhelyek felaprózódása, erózió és pusztítás, túlzott kizsákmányolás, az invazív fajok elterjedése és szennyezés; mivel ezek a nyomások folyton újraképződnek addig, ameddig a mögöttük álló fő hajtóerők nem változnak meg.

Mint Tripolszky Sarolta, a CEEweb EU biodiverzitás-politika koordinátora így fogalmaz: “A jelenlegi politikákat újra kellene gondolni és egy új szabályozó keretrendszer kellene felállítani, amely hosszú távon egyszerre birkózna meg a környezeti és szociális kihívásokkal, valamint növelné az emberi jólétet. Ehhez a problémák megközelítésének módját kellene megváltoztatni, és ebben az EU-nak kellene vezetőként fellépnie. Ez az egyetlen esély, hogy a pénzügyi, étel és üzemanyag krízis által felállított kihívásokat kezelni tudjuk – miközben tudósok már most figyelmeztetnek a közeledő ökológiai krízisre.”

A Kommunikáció négy, 2020-ig teljesítendő célkitűzést sorol fel a biodiverzitás védelmének érdekében. A célkitűzés-opciók között szerepelnek új vállalatoktól teljesen mentesek és valamivel ambiciózusabbak egyaránt. Ahhoz azonban, hogy a biológiai sokféleséget valóban meg tudjuk őrizni Európán belül, különösen annak még természeti kincseiben gazdagabb közép- és kelet-európai régiókban, valamint felelősséget vállaljunk a globális természetpusztításban, olyan magasabb szintű politikai kötelezettségvállalás szükséges, amely azonnali, valós tetteket indukál és valós eredményeket ér el a következő tíz évben. Ennek fényében szervezetünk arra buzdítja az érdekelt döntéshozókat, hogy a Bizottság által felsorolt opciók közül a legambiciózusabb mellett kötelezzék el magukat, hiszen csupán ennek elérésével állíthatjuk meg a biodiverzitás csökkenését és mérsékelhetjük az EU globális biodiverzitásra gyakorolt negatív hatásait.

A CEEweb a Biológiai Sokféleségért egyesületről

A CEEweb a Biológiai Sokféleségért egyesület civil szervezetek közép- és kelet-európai hálózata, amely tagjaival együtt a régió természeti örökségének védelméért dolgozik. Küldetésünk a biodiverzitás megőrzése a fenntartható fejlődés elősegítésén keresztül.

További információ:

Tripolszky Sarolta, programkoordinátor, CEEweb a Biológiai Sokféleségért, sarolta@ceeweb.org, + 36 1 398 0135

Herman Judit, kommunikációs munkatárs, CEEweb a Biológiai Sokféleségért, hermanj@ceeweb.org, + 36 1 398 0135

Szerkesztői jegyzetek

[1] A biodiverzitás a Földön lévő élet változatosságát jelenti. A Földön rengeteg faj létezik (pl. róka, szarvas, hiúz), a fajokon belül rengeteg típus létezik (*A brassica oleracea* egy olyan növény, amelynek rengeteg kultúrverziója van: brokkoli, kelbimbó, káposzta, karfiol, kelkáposzta, kínai brokkoli, és karalábé mind a különböző változatai), a fajok között rengeteg típus van, mint különböző növények, állatok, gombák vagy baktériumok, és a fajok és azok sokszínűsége sokféle ökoszisztémát alkot.

[2] Az EU 2010 utáni biodiverzitás víziója és célkitűzéseinek opcióit tartalmazó Kommunikáció megtalálható az alábbi linken:

http://ec.europa.eu/environment/nature/biodiversity/policy/pdf/communication_2010_0004.pdf

[3] A környezeti nyomás azt az emberi cselekedet jelenti, amely közvetlen hatással van a környezetre, a biológiai sokféleség csökkenésének esetében magába foglalja az élőhelyek feldarabolódását, pusztulását és pusztítását, túlzott kiaknázását, az invazív fajok és a szennyezés elterjedését. Ezeket a nyomásokat a szociális-gazdasági hajtóerők okozzák. A CEEweb megkülönböztet strukturális hajtóerőket (pl. fogyasztási és termelési minták, infrastruktúrák, városi struktúrák), intézményi hajtóerőket (pl. gazdasági és jogi szabályozások, szektorális intézményi és oktatási rendszerek) és kulturális hajtóerőket (az emberek tudása, természethez történő hozzáállása és értékrendszere). A társadalmi-gazdasági hajtóerők határozzák meg a társadalom és gazdaság legalapvetőbb vonásait.